Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXIII., št. 199

Ljubljana, petek 3. septembra 1943

Cena cent. 80

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti Corr. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo vključno s »Ponedeljskim jutrom« Lir 36.50.
Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica št. 5. — Telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO.

Ogenj sovražnih ladij zavrnjen po obalnih baterijah

Vrhovno poveljstvo. — Vojno poročilo št. 1195:

Sovražna letala so bombardirala kraje v pokrajini Neapelj; škoda je neznatna.

Sovražne ladje so izvedle obstreljevanje na področju rta Pellaro (Calabria). Na obstreljevanje so takoj odgovorile obalne baterije.

Nova Kr. veleposlanika v Berlinu in Ankari

Rim, 1. sept. s. Agencija Stefani poroča, da je Nj. Vel. Kralj in Cesar imenoval Eksc. generala Alberta Parianija za veleposlanika v Berlinu, Eksc. Guida Rocca pa za veleposlanika v Ankari.

Odškodninska konvencija z Nemčijo

Rim, 1. sept. s. Na podlagi konvencije, ki je bila podpisana, se je nemška vlada obvezala poravnati po italijanskem zakonu vso škodo, katero bi nemške oborožene sile ali njej pripadajoče osebe povzročile na italiajnskem ozemlju osebam, ki so italijanski državljani. Če se ni mogoče pogoditi o odškodnini, odloča na podlagi konvencije mešana italijansko-nemška komisija s sedežem v Rimu, Via Sabrata 30. Za dosego odškodnine, za škodo morajo italijanski državljani, če ni mogoče brez tega zadeve urediti, poslati prošnje tajništvu mešane italijansko-nemške komisije na goraj navedeni naslov.

Odločni protinapadi na vzhodnih bojiščih

Sovjeti so izgubili 120 tankov in 127 letal

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 2. sept. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na dosedanjih žariščih obrambne bitke so bile naše čete tudi včeraj v hudih bojih. Z odločnimi protinapadi so bile sovražne sile, ki so na nekaterih mestih prodrle, prestrežene, in deloma s težkimi izgubami, vržene nazaj.

Strnjeni napadi bojnih letal in letal za bližnje polete so bili naperjeni predvsem na cilje sovražnikovih čet jugozapadno od Vjazme.

Na morju pri Ribiškem polotoku so potopila hitra nemška bojna letala 1 sovjetski obalni prevozni parnik in 1 stražno ladjo.

Včeraj je bilo na vzhodni fronti uničenih 120 oklopnih voz. Letalstvo je v dneh 30. avgusta do 1. septembra uničilo 127 sovjetskih letal.

Vodja lovske letalske skupine, nadporočnik Novotny, si je priboril včeraj 10 zmag v zraku.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 2. sept. s. Vojno poročilo finskega vrhovnega poveljstva: V zadnjih 24 urah je neki finski napadalni oddelek na bojišču na Karelski ožini vdrl v sovjetske postojanke in razbil dve zaklonišči za čete in skladišča streliva, pri čemer je bilo 20 oseb ubitih. Na bojišču vzhodne Karelije na odseku pri Rukajärviju sta bila odbita dva napadajoča sovjetska oddelka. Na vzhodnem odseku Finskega zaliva so finske obalne baterije pretekło noč otvorile ogenj na neki sovjetski konvoj in zadele neko ladjo.

Finski lovci, ki so napadli neko sovjetsko letalsko skupino, v kateri so bila bojna letala in večje število lovcev in ki je letela nad področjem med otokoma Bjoerkoe in Sarenpaa v Finskem zalivu, so sestrelili 6 sovražnih letal, sami pa izgubili eno.

Na Sredozemskem morju potopljene sovražne ladje

Berlin, 1. sept. s. Glede uspehov nemškega letalstva v borbi proti angleški in ameriški trgovinski in vojni mornarici, ki so bili omejeni v današnjem nemškem vojnem poročilu, javlja mednarodna obveščevalna agencija, da je bilo samo na Sredozemskem morju v mesecu avgustu potopljenih 44 tovornih in prevoznih sovražnih ladij s skupno 219.500 tonami, 116 trgovinskih ladij s skupno 522.500 tonami pa je bilo poškodovanih. Na tem morju je letalstvo potopilo tudi 3 rušilce in eno posebno ladjo za izkrcevanje. Ena križarka, 4 rušilci in ena izkrcevalna ladja so bile tako hudo poškodovane, da je računati z njih izgubo. Nadalje so bile poškodovane ena bojna ladja, 6 križark, 6 rušilcev in 5 manjših edinic angleške in ameriške trgovinske in bojne mornarice. Nemška bojna letala za dolge polete so potopila na Atlantiku 3 sovražne trgovinske ladje s skupno 25.000 tonami in 2 rušilca, dočim so bile poškodovane 4 trgovinske ladje s 23.000 tonami, 2 križarki in en rušilec.

Tudi novi napad na Berlin pomeni za Anglijo poraz

Berlin, 1. sept. s. V nemških vojaških krogih ugotavljajo, da je bilo med napadom na Berlin v pretekli noči število nemških lovcev, ki so operirali nad Berlinom, večje, skoraj dvakrat večje kakor število sovražnih bombnikov, ki so bili že prej po siloviti protiletalski reakciji razpršeni, tako da je priletela nad Berlin samo polovice skupine, ki je v pričetku prišla k napadu. Ostala letala so se morala vrniti, ne da bi dosegla določene cilje.

Berlin, 1. sept. s. Berlinski tisk objavlja z upravičenim ponosom visoko število letal, ki so jih Angleži izgubili v pretekli noči med terorističnim napadom na Berlin, ter podčrtava, da je število žrtev na srečo manjše kakor izgube sovražnih posadk. »Deutsche Allgemeine Zeitung« piše, da žrtvovanje tolikih angleških letal v primeri s povzročeno škodo kaže, da je sovražno letalstvo doživelo ob tej priliki nov poraz in neuspeh.

Podšef nemškega tiska o vlogi in nalogi Nemčije

Berlin, 1. sept. s. Ob peti obletnici pričetka vojne je podšef nemškega tiska Sundermann očrtal zastopnikom inozemskega tiska zgodovinsko odgovornost za vojno, ki je bila Nemčiji vsiljena z namenom, da bi bila dokončno pobita. Hitlerjeva politika je stremela po ustanovitvi urejene in močne Evrope, ki bi se lahko upirala smrtni grožnji boljševizma. Vrsta zmag, kakršnih prej svet ni poznal, ni navdala s prevzetnostjo nemškega naroda ki nikoli ni na to mislil, da bi iztrebil razne narodnosti in uvedel svoj politični režim ali svetovno gospodarsko hegemonijo. Zgodovinska borba proti boljševizmu je v stvarnosti borba za obstoj in svobodo Evrope. Po omenitvi hladnega imperializma, ki označuje vojne cilje sovražne koalicije, je podšef nemškega tiska pripomnil, da že sama zahteva po brezpogojni kapitulaciji, sprejeta na konferenci v Casablanci, zadostno kaže zaslepljenost tistih, ki mislijo, da lahko ravnajo z evropskimi narodi kakor s črnskimi plemeni. Če hoče Stalin na vsem svetu uvesti sovjetske republike, je nemški narod s silo svoje narodno socialistične organizacije odločen braniti svet do skrajnosti.

Podmornice Osi na delu v Južni Ameriki

Lizbona, 2. sept. s. Po poročilih iz angleško-ameriškega vira so podmornice Osi napadle neki konvoj v bližini obale Uruguvaja in potopile dve trgovski ladji, poškodovale pa več drugih.

Poslanica papeža Pija XII. narodom in državnikom

Radijski govor ob četrti obletnici pričetka vojne

Vatikan, 1. sept. s. Njegova Svetost Pij XII. je danes ob 4. obletnici pričetka svetovne vojne po radiu govoril vsemu svetu. Pij XII. je govoril v italijanščini v svoji delovni sobi pred mikrofonom, ki je bil zvezan z vatikansko radijsko postajo.

Štiri leta potekajo od groznega dne, ko se je pričela najmogočnejša uničevalna in opustoševalna vojna vseh časov, katere vizija potre vsakogar, ki ima v prsih dušo in človečanski čut. V slutnji tako splošne nesreče, ki je grozila veliki človeški družini, smo naslovili nekaj dni pred izbruhom sovražnosti, dne 24. avgusta 1939 vladam in narodom topel poziv in proseče svarilo. Ničesar ni izgubljenega z mirom, smo rekli, vse se pa lahko izgubi z vojno. Naš glas je prišel do ušes, toda ni razsvetlil možganov in ni segel v srca. Duh sile je zmagal nad duhom sloge in sporazuma. Bila je to zmaga, ki je bila poraz.

Danes, na pragu petega leta vojne, občutijo tudi tisti, ki so računali z naglimi vojnimi operacijami in hitrim zmagovitim mirom, ko gledajo, kar jih obkroža v domovini in izven nje, samo bolečine in vidijo samo ruševine. Mnogim, ki so imeli gluha ušesa za naše besede, kaže nadvse žalostno izkustvo današnjosti, kako je naše svarilo in naša napoved ustrezala bodoči stvarnosti. Naše besede so bile navdahnjene z nepristransko ljubeznijo za vse narode brez izjeme in z budno skrbjo za njih blagor.

Ista ljubezen in ista skrb nas ob tej resni in strašni uri nagibata in nam polagata v usta besede, ki hočejo biti v prid vsem in nikomur v škodo, ko prosimo vsemogočnega Boga, da bi jim odprl srca in pomagal pri odločitvah možem, ki imajo v rokah usodo trpečega človeštva. Po gigantskih borbah se zunanji dogodki vojne približujejo vrhunski točki. Še nikoli ni bilo svarilo sv. pisma »Učite se, o sodniki sveta!« tako nujno kakor v tej uri ko vsem govori tragična stvarnost. Povsod gredo narodi vase, ko gledajo ruševine. Resnično je modro, da se jih vzpodbuja k prenašanju teh preizkušenj, jemati jim pogum, bi bila usodna zaslepljenost. V vseh državah se duša narodov odtujuje kultu sile in vidi v strašni žetvi smrti in uničevanja zasluženo obsodbo. Med vsemi narodi narašča sovražnost proti brutalnosti načinov totalne vojne, ki dovede do prekoračenja sleherne meje in slehernega zakona božje in človeške pravice. Bolj kot kdaj prodira v misli in srca narodov dvom, ali se nadaljevanje take vojne lahko še imenuje v skladu s pametnimi in opravičljivimi narodnimi interesi spričo krščanske in človeške vesti. Po tolikih prekršenih pogodbah, po tolikih neizvršenih povračilih, po tolikih neizpolnjenih obljubah, po tolikih protislovnih spremembah v čustvovanju in delu, je zaupljivost narodov splahnela in tako globoko padla, da odvzema dušo in polet sleherni velikodušni rešitvi. Zato se obračamo na vse tiste, ki jim pritiče, da dajo pobudo za sporazum za mir, z molitvijo, prihajajočo iz najglobljega našega užaloščenega srca in jim pravimo:

Resnična sila se ne boji velikodušnosti; vedno razpolaga s sredstvi, s katerimi se lahko zaščiti pred lažnim tolmačenjem pripravljenosti in volje do pomirjenja in pred drugimi možnimi posledicami. Ne motite in prikrivajte hrepenenje narodov po miru z dejanji, ki namesto, da bi vzpodbudili zaupljivost, zopet razvnamejo sovraštvo ter ojačijo namero po odporu. Dajte vsem narodom utemeljeno upanje v dostojanstven mir, ki ne žali niti njih pravic do življenja, niti njih občutja časti. Pokažite v najvišji meri dejansko soglasnost med vašimi načeli in vašimi odločitvami, med zatrditvami o pravičnem miru in dejanji. Le na ta način bo mogoče ustvariti vedro ozračje, v katerem lahko v danem trenutku narodi verujejo v preporod in v nastanek novega čustva pravice in skupnosti med narodi, ter iz te vere črpajo večje zaupanje v bodočnost, ne da bi se jim bilo bati za ohranitev integritete in časti svoje države.

Blagoslovljeni tisti, ki s premočrtno voljo pomagajo pripravljati podlago, na kateri klije in cvete, se ojačuje in dozoreva čut pravičnosti in mednarodne pravice! Blagoslovljeni tisti, pa naj pripadajo kateri koli vojujoči se skupini, ki z nič manj pošteno voljo in pogledom na stvarnost sodelujejo, da se premaga mrtva točka, na kateri se je zdaj ustavila usodna tehtnica med vojno in mirom! Blagoslovljeni tisti, ki varujejo sebe in svoje narode tesnih prepričanj s predsodki, vpliva neukročenih strasti, brezmejne sebičnosti in neupravičene žeje po oblasti! Blagoslovljeni tisti, ki poslušajo proseče glasove mater, ki so dale svojim otrokom življenje, da bi doraščali v veri in plemenitih delih in ne da bi ubijali in se pustili ubijati. Tisti, ki poslušajo prošnje družin, ki so bile smrtno ranjene z nasilnimi ločitvami in ki poslušajo vedno bolj proseči krik naroda, ki po tolikem trpljenju, pomanjkanju in žalosti zahteva samo mir, kruh in delo za svoje življenje!

Blagoslovljeni končno tisti ki razumejo, da veliko delo nove in resnične ureditve narodov ni mogoče brez dviga in stainega gledanja k Bogu, ki je voditelj in urejevalec vseh človeških dogodkov ter najvišji vir in čuvar sleherne pravičnosti in sleherne pravice! Toda gorje tistim, ki v tem strašnem trenutku ne poslušajo ob polni zavesti glasu odgovornosti za usodo svojih narodov, ter podpirajo sovraštvo in spore med ljudmi, ki postavljajo svojo silo na osnovo nepravičnosti ki zatirajo in trpinčijo neoborožene in nedolžne. Jeza Boga bo prišla nad vse te. Naj bi božji Odrešenik razsvetlil voditelje narodov in vodil njih misli in njih čustva ter njih sklepe, jih notranje in zunanje napravil močne in pogumne pred nevarnostmi in ovirami na poti do priprave in izpolnitve pravičnega in trajnega miru! Njih modrost in njih zmernost, njih sila volje in živo čustvo človečnosti naj bodo žarek tolažbe ob pričetku petega leta vojne. Daj, naj preostalim žrtvam ogromne vojne, sklonjenim pod pritiskom bolečine, veselo upanje, da se to leto ne bo končalo v znamenju teme, pokolov in uničenja, temveč, da bo začetek in zarja novega življenja bratske sprave, složne in marljive obnove. S tem upanjem podeljujemo vsem našim ljubljenim synovom in hčeram, katoličanom, kakor tudi vsem tistim, ki se čutijo z nami združeni v ljubezni in delu za mir, naš očetovski apostolski blagoslov.

Številna množica je prišla v vatikansko baziliko in poslušala poslanico Pija XII. Ko je papež zapustil svetišče, se je množica zbrala pred apostolsko palačo ter je dolgo vzklikala papežu. Pij XII. se je prikazal na oknu svojega stanovanja in je blagoslovil množico, ki mu je ponovno vzklikala.

*

Dva govora

Firenze, 2. sept. s. List »Nazione« razglablja v članku svojega ravnatelja dva najnovejša in najvažnejša govora, kar jih je svetovna javnost slišala v teku vojne. V enem se zrcali skrajni vojni duh, drugi pa žigosa nepotrebno okrutnost spopada ter naravnost poziva odgovorne činitelje, naj začno plodonosnejše delo v korist pravičnega miru. Ti besedni dokumenti, pravi članek, prihajajo z dveh mest, iz dveh po svojem izvoru ter značaju njihovega poslanstva in oblasti različnih virov. Govor papeža Pija XII. izhaja iz središča krščanstva ter je govorjen v imenu tistega, ki se je žrtvoval za odrešenje sveta. Drugi govor izhaja od nekoga mogočnika zemlje, ki nosi z radostno brezbrižnostjo odgovornost, da je prispeval k neizogibnosti tega spopada, še preden se je razvil, ne da bi čutil to odgovornost. To je govor Winstona Churchilla, ki tako le še obremenjuje svojo neodjenljivost.

List pravi, da ni mogoče potegniti nobene primere med obema govoroma. Edina omembe vredna okoliščina je ta, da sta bila oba izrečena skoraj istočasno in da je misel vladnih mož anglosaške demokracije v tem trenutku naravnost nasprotna papeževi misli, kajti misel Pija XII. prihaja od Boga in vse, kar je rekel, je sodba, proti kateri ni pritožbe. Churchillove misli pa so nasprotno prepolne materializma in skrbi za bodoči politični red sveta. One merijo na organizacijo jalove zmage ter vsebujejo činitelje, ki že sami v sebi nakazujejo nedvomen propad neposrednih njihovih ciljev.

Prvi madžarski odmevi papeževe poslanice

Budimpešta, 2. sept. s. Današnji listi objavljajo z velikim poudarkom papežev govor, naglašajoč najvažnejše njegove dele. Dnevnik »Pesti Hirlap« piše, da je papeževa beseda učinkovita bodritev za vse ljudi dobre volje. Samo Pij XII. je lahko zaradi moči, ki izhaja iz njegove visoke duhovne oblasti, pokazal svetu pot, po kateri mora iti, da doseže pravičen mir, pot, ki lahko vrne narodom miren obstoj ter bratovsko sodelovanje.

Množice bolgarskega ljudstva ob mrtvem kralju

Manifestacija povezanosti vsega naroda z dinastijo

Sofija, 1. sept. s. Sto in sto ganljivih manifestacij odkriva ljubezen in spoštovanje, ki ga je bolgarski narod gojil do svojega umrlega vladarja. V vseh izložbah in v oknih vseh hiš, tudi najbolj skromnih, so postavili slike kralja Borisa, ovite z žalnimi trakovi in obdane s cvetlicami.

Kraljica Ivana, ki je šla v ponedeljek ob 4. zjutraj za krsto kralja Borisa, ko so jo prenesli ob spremstvu dvorne garde iz dvorne kapelice v baziliko sv. Aleksandra Nevskega, je danes ponoči ob spremstvu princa Cirila in princese Evdoksije šla molit v veliko cerkev. Truplo kralja Borisa je položeno na katafalku v sredi glavne cerkvene ladje. Ob njem imajo častno službo oficirji garde in ostalih rodov oborožene sile. Duhovnik z diakonom je vedno ob krsti in moli za umrlega. Veliki svetilniki so noč in dan prižgani. Krasne vence polagajo okrog stebrov glavne ladje. Okrog katafalka stoje mogočni kandelabri. Obiskovalci prižigajo majhne in velike sveče in molijo ob krsti.

Poklonitev takih množic naroda umrlemu kralju se smatra ne samo za čustven dogodek, temveč tudi za pomemben dogodek s političnega stališča. Trpljenje in žalost bolgarskega naroda, ki se je pokazalo te dni žalovanja, pričata o globoki privrženosti Bolgarov do vladarja in o volji, da hoče narod vedno živeti po kraljevem zgledu in ostati zedinjen. Po svečanem pogrebu bodo kralja Borisa odpeljali v samostan Rilo, katerega je pokojni kralj zelo ljubil in kamor je prihajal dostikrat molit.

Princesa Mafalda v Sofiji

Sofija, 1. sept. s. Davi je prispela v Sofijo princesa Mafalda. Na kolodvoru so jo sprejeli princ Ciril, kr. minister Mamemlli in komendator Daneo, prvi tajnik kr. poslaništva Italije.

Sožalje italijanske vojske

Sofija, 1 sept. s. Vojni minister general Likov je sprejel vojaškega atašeja pri italijanskem poslaništvu polkovnika Montezemola, ki je bolgarskemu vojnemu ministru izročil poslanico vojnega ministra Soriceja z izrazi globokega sožalja italijanske vojske in Eksc. Soriceja ob smrti Nj. Vel. kralja Borisa III.

Razgovor Filova s Hitlerjem

Bukarešta, 1. sept. s. V posebni brzojavki iz Berlina poroča »Viatsa«, da je imel prof. Filov, bolgarski ministrski predsednik, drugi razgovor s Hitlerjem.

Trdno zavezništvo Japonske in Birme

Radijski govor japonskega ministrskega predsednika

Tokio, 2. sept. s. Japonski ministrski predsednik Tojo je po radiu govoril birmskemu narodu. Izjavil je, da tvorijo osnovo za zmago v tej vojni bogastva in neizčrpni viri Velike vzhodne Azije, ki se vsak dan pretvarjajo v živo silo borbe. General je pohvalil hrabrost birmskega naroda v naporih za dosego neodvisnosti in je naglasil, da se je z uresničenjem neodvisnosti Birme pričelo brisanje žiga, s katerim so bili zaznamovani razni azijski narodi, ki zdaj zasledujejo iste cilje kakor Japonska. Birma je pokazala trdno odločnost za nadaljevanje borbe s tem, da je napovedala vojno Angliji in Ameriki ter sklenila zavezništvo z Japonsko. Narodi Velike vzhodne Azije se morajo za zmago v tej vojni in za ustvaritev nove, pravične Velike vzhodne Azije boriti z neomajno odločnostjo, dokler se ne bodo Angleži in Američani uklonili.

Ministrski predsednik je nato navedel trijamstva za zmago Japonske in njenih zaveznikov: 1. vrsta velikih japonskih zmag v prvi fazi vojne; 2. ojačenje jeklenega pakta z eno milijardo prebivalcev Velike vzhodne Azije, ki se vsi borijo za uničenje skupnega sovražnika; 3. stalno in neprestano pretvarjanje neizčrpnih virov Velike vzhodne Azije v vojni potencijal.

General Tojo je zaključil z obljubo, da se Japonska bori z Birmo v trdnem prepričanju, da bo kmalu zasijal dan zmage.

Ogromne anglosaške izgube na Novi Gvineji

Tokio, 31. avg. s. Japonski glavni stan obvešča, da je v borbah na področju Salamaue (Nova Gvineja) padlo 3.600 sovražnikov. Japonsko lealstvo je na Novi Gvineji in Novi Georgiji od 30. julija do danes sestrelilo 358 sovražnih letal.

Nadaljevanje angleško-ameriških pogajanj

Churchillov prihod v Washington — Nesoglasja med pisanjem angleških in ameriških listov

Buenos Aires, 2 sept. s. Churchill je prispel ob spremstvu svoje žene v Washington kjer je gost Bele hiše.

Bern, 2. sept. s. Opažajo se nasprotja v pisanju listov tostran in onstran Oceana glede možnosti uspeha sestanka med tremi velikimi zavezniki. Dočim je »Washington Times« včeraj pisal, da lahko ugotovi po tem, kar so mu poročali iz odličnega vira, da še ni mogoče računati s hitrim razčiščenjem med Sovjeti in njihovimi zavezniki in da je treba 90 odstotkov dela v tem pravcu šele opraviti, odgovarja »Times« z Londona, da razgovori med Edenom in Majskim dobro napredujejo ter dopuščajo upanje, da pride do takšne izmenjave misli, da se bodo lahko obravnavala v celoti vsa evropska vprašanja. Seveda se še ne govori ne v tej ne v oni prestolnici o sporazumu med tremi državnimi poglavarji, temveč samo o sporazumu njih zunanjih ministrov.

V Washingtonu Churchillov govor ni imel velikega uspeha, temveč je vzbudil začudenje zaradi vsega tistega, česar ni povedal. Novinarski krogi upajo, da bo bližnji sestanek med Churchillom in Rooseveltom v Washingtonu rodil kaj boli zanimivega.

V londonskih novinarskih krogih imajo poročilih švicarskih dopisnikov vtis, da je Churchill približno prikazal odnose med zavezniki, ko je v svojem govoru zatrdil, da je Anglija glede vsega, kar se nanaša na sredozemsko vojno, v stalnih posvetovanjih z Ameriko, dočim se z Rusijo omejuje na to, da jo obvešča.

Pogajanja z Rusijo

Stockholm, 1. sept. s. Po vesteh iz Londona se med tem, ko se Churchill pripravlja za povratek v Anglijo, v Londonu Eden, Majski in Vinant razgovarjajo o prvi konferenci med zunanjimi ministri Anglije, Amerike in Rusije, ki naj bi bila v Kairu. V londonskih političnih krogih vzbujajo nado, da se bodo po tej konferenci sestali v Moskvi Churchill, Roosevelt in Stalin. Neki sovjetski diplomat naj bi izjavil novinarjem, da želi Stalin sklicati konferenco treh kar najprej mogoče.

Medsebojne borbe Rooseveltove okolice

Buenos Aires, 1. sept. s. Vesti iz New Yorka potrjujejo, da vlada v Ameriki nesoglasje glede vojskovanja. Razprtija v vladi se je pokazala jasno z borbo med zunanjim ministrom Hullom in državnim podtajnikom Wellesom, ki je še stopnjevala nesoglasja v notranjosti države. Številni listi še naprej napadajo, navidezno zunanje ministrstvo, v resnici pa Roosevelta in njegove neposredne sodelavce, katerih politiko v tem kočljivem trenutku obžalujejo in jo označujejo kot nasprotujočo zahtevam položaja. Položaj zahteva večjo elastičnost, takt in inteligenco. Listi so objavili z velikim poudarkom rezultate glasovanja znanega Galluppovega zavoda. Samo 5 odstotkov ameriške javnosti se po teh rezultatih sklada s politiko zunanjega ministra Hulla. Welles je potrdil, da obstojajo trenja med konzervativnimi skupinami glede političnega vodstva vojne. Izjavil je, da ga je Roosevelt žrtvoval, da bi izgladil ta trenja, v resnici pa da gre za pravcato borbo, ki slabi sile demokratične stranke in ki se bo še poostrila in močno vplivala na prihodnje predsedniške volitve, kar se gotovo ne bo zgodilo Rooseveltu v prid.

Položaj na Danskem

Berlin, 1. sept. s. Glede dogodkov na Danskem, ki so privedli do proglasitve obsednega stanja, objavlja DNB naslednje podrobnosti: V tednih pred izvajanjem izrednih ukrepov so se sabotažna dejanja vznemirjajoče množila. Danski in angleški agenti so se s padali spustili na Danskem in organizirali sabotažna dejanja, medtem ko se je močan propagandni val zgrnil iz Anglije na državo. V večjih središčih Danske, kakor v Albergu, Arhusu, Odenseeju in celo v samem Kodanju so izbruhnile stavke. Čeprav je bilo zadržanje nemških vojakov zgledno kakor priznavajo same danske oblasti, so bili nemški vojaki vedno bolj izzivani ter prisiljeni v nekaterih primerih braniti se z orožjem.

Neizpodbitno je dokazano, da so Angleži podpihovali dansko prebivalstvo z vsemi sredstvi. V poročilu iz londonskega radia dne 29. avgusta je bilo vse to izrecno potrjeno z naslednjimi besedami: Ni izključeno, da je danska revolucija prva v verigi uporov, ki se skrbno organizirajo v vsej Evropi in katerih izbruh in prizorišče so določila zavezniška vrhovna poveljništva. Po istem radiu je tolmač angleškega radia Patrick Lsowy odkrito priznal, da so sabotažna dejanja na Danskem zaradi pomoči angleških padalcev mnogo bolj obsežna kakor pred letom dni. Končno je londonski list »Star« trdil spričo izjalovljenja akcije, da so v Londonu mnenja, da je bil danski upor prezgoden. Nemška poluradna agencija ugotavlja, da je poveljništvo nemških čet na Danskem šele potem, ko je danska vlada izjavila, da ne more izvesti vseh potrebnih ukrepov za vzdrževanje reda, moralo objaviti obsedno stanje v vsej državi. Kot posledica tega je danska vlada demisionirala.

Glede dejanskega položaja na Danskem ugotavlja DNB, da so bile sile danske vojske demobilizirane in razorožene. Večji del edinic vojne mornarice je bil spravljen na varno, dočim je bil odpor, ki se je pojavil na nekaterih točkah, z lahkoto strt ob najmanjših izgubah. Kralj in prestolonaslednik se nahajata v svojih gradovih. Medtem je bil mir povsod vzpostavljen. Samo v enem primeru je poseglo vmes vojno sodišče in obsodilo nekega moškega in neko deklico, ki sta bila kriva, ker sta z zida strgala proglase. Tako dansko prebivalstvo kakor uradniki se strogo drže izdanega proglasa, ki ga je svoj čas objavila danska vlada glede sodelovanja z nemškimi oblastmi.

Obisk Visokega komisarja v Novem mestu

Ljubljana, 2. septembra.

Visoki komisar general Moizo je obiskal Novo mesto, kjer so ga sprejeli predstavniki krajevnih oblasti in prošt, ki ga je spremljal pri nadaljnjih obiskih.

Ko se je poklonil na grobovih padlih, je Ekscelenca obiskal ranjene vojake, ki se zdravijo v vojaški bolnišnici, in bolnišnico usmiljenih bratov, kjer je podaril denarni znesek za potrebne. V kapiteljski cerkvi je nato občudoval umetnine in kripto.

Visoki komisar se je od tu podal v Občinski dom in na civilni komisariat, kjer je govoril z uradništvom in izrazil svoje zaupanje v njih lojalnost in sodelovanje. Popoldne se je sestal s predstavniki vojaških oblasti in ostal dalje časa tudi v mravljišču mladih poljedelcev, v kmetijski šoli na Grmu. Zvečer se je vrnil v Ljubljano.

Okrožniški nadzorniki protiletalske zaščite

»Službeni list« za Ljubljansko pokrajino objavlja v številki 70 z dne 1. septembra t. l. naredbo Visokega komisarja Eksc. Riccardo Moiza, ki

»smatrajoč za nujno potrebno, da se dajo Pokrajinskemu odboru za protiletalsko zaščito na razpolago nadzorni organi, ki naj nadzirajo izpolnjevanje veljajočih predpisov zakonov in pravilnikov o protiletalski zaščiti in zlasti predpisov o organizaciji hišne protiletalske zaščite, odreja:

Člen 1. Uvajajo se okolišni nadzorniki protiletalske zaščite, ki so neposredno podrejeni pokrajinskemu inspektorju protiletalske zaščite.

Člen 2. Okolišne nadzornike imenuje na predlog pokrajinskega inspektorja predsednik Pokrajinskega odbora za protiletalsko zaščito. Ti nadzorniki imajo značaj javnega uradnika za vse, kar spada k neposrednemu izvrševanju njim poverjenih nalog.

Člen 3. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.«

Kronika

* **Za obnovo Milana bo treba 30 let.** Milanski kardinal in nadškof Schuster je v svojem pastirskem pismu izjavil, da bo treba za obnovo Milana 30 let. Stroški bodo presegali 30 milijard.

* **Nov načelnik nemškega letalskega generalnega štaba.** Za naslednika umrlega generalnega polkovnika Jeschonneka je bil imenovan general Günther Korten. Rodil se je leta 1898. v Kölnu kot sin stavbnega mojstra. Leta 1914. je šel k vojakom in je bil naslednje leto ranjen na francoski fronti pri Arrasu. Po vojni je kot nadporočnik položil pilotski izpit in se je popolnoma posvetil letalstvu. Zavzemal je važne položaje doma in v inozemstvu. Sedanje vojne se je ves čas aktivno udeleževal in je bil tudi načelnik letalskega štaba za Jugovzhod.

* **Svečanost ob Blatnem jezeru.** Minilo je 200 let, odkar je bilo ustanovljeno letovišče ob Blatnem jezeru. V proslavo so vzpostavili stebrovje prvega madžarskega gledališča na prostem. Uprizorjena je bila neka igra iz leta 1831. Svečanost je bila povzeta na plošče in jo je v ponedeljek zvečer oddajal madžarski radio.

* **Zborovanje telefonskih in telegrafskih strokovnjakov na Dunaju.** V dneh od 1. do 7. septembra bodo na Dunaju zborovali evropski strokovnjaki za telefon in telegraf. Predsedstvo kongresa ima Italija.

* **Prosto pristanišče v Barceloni.** Španska vlada je sklenila ustanoviti v Barceloni prosto pristanišče, ki naj bi predvsem služilo izmenjavi blaga z Južno Ameriko. Pristanišče bo najmodernejše urejeno.

* **Okostja družine iz ledene dobe** so našli na Moravskem. Najdišča pri Brnu, v Předmostu pri Přerovu in drugod po dolini reke Morave so že dolge znana in so važna za raziskovanje človeške zgodovine. Že leta 1902. je ta najdišča raziskoval brnski učenjak dr. Absolon. Šele pred 20 leti pa so našli pomembnejše ostanke, zlasti kosti predpotopnih živali, ki so padle v brezna in poginile. To so kosti turov, orjaških jelenov, divjih konj, levov, hijen, medvedov in lisic. Jelenje rogovje je široko 3.50 m. Zdaj so ugotovili, da je tod prebivala večja človeška družina. Okostnjaki so stari kakih 100.000 let. Takratni človek je bil povprečno poldrugi meter visok in je imel 36 zobov. Duševno je bil menda še slabo razvit. V neki jami so našli pet okostnjakov. Tu sta živela mož in žena s tremi otroki, ki jih je zadela prirodna katastrofa.

* **Huda železniška nesreča.** V državi New York sta trčila osebni in tovorni vlak, pri čemer je bilo 25 oseb ubitih, nad 150 pa ranjenih.

* **Nesreča treh turistov.** Na Kodričevem ledeniku v področju Velikega Kleka so bili 25 avgusta najdeni trije dunajski planinarji: Maks Papetz, Engelbert Schmied in Karel Hoffmann. Bili so hudo poškodovani, ker so padli pri sestopu. Osem reševalcev je ranjence prineslo v bolnišnico v Lienzu.

IZ LJUBLJANE

Razdeljevanje maščob

Prehranjevalni zavod Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino poroča:

Potrošniki, ki so prejeli navadno živilsko nakaznico modre barve, ki jo je izdal Mestni preskrbovalni urad v Ljubljani, si lahko nabavijo proti oddaji odrezkov za maščobe pri svojem stalnem trgovcu pripadajoče maščobe za mesec september in sicer:

1.4 dcl olja, 60 g masti in 200 g masla.

Potrošniki, ki so klali prašiča, si lahko nabavijo samo 1 dcl olja, kolikor znaša količina maščob, ki jim pripada za ves mesec.

★

u— **Jutra so bolj in bolj hladna,** toda dnevi so jasni in sončni. September je pričel takoj prvi dan z razmeroma nizko jutranjo temperaturo, bilo je 11 stop. C. Ko pa se je dvignila megla, nam je spet ves dan sijalo sonce, živo srebro je doseglo 22.4 stop. C. To je vsekakor znaten padec nasproti rekordnim temperaturam v avgustu, vendar je po kopališčih še vedno zelo prijetno in so tudi venomer še dovolj dobro obiskana. Kdor le še utegne, se hiti sončiti, da nabere zakladov za zimsko odpornost. Rečna voda je seveda občutno hladnejša od one v ilirijanskem kopališču, kjer je zlasti ob popoldnevih prav živahno. Noč od srede na četrtek je bila še hladnejša od prejšnjih in včeraj zjutraj smo zabeležili le 9 stop. C. Jutro je bilo meglено, vendar se je megla kmalu dvignila in je posijalo sonce. Nebo se je jelo dopoldne oblačiti, vendar se je kmalu spet razčistilo in smo imeli krasen dan.

u— **Osebne izkaznice.** Poslovalnice za osebne izkaznice v Beethovnovi ulici št. 7. v šoli na Grabnu, v II. nadstropju magistratne hiše na Mestnem trgu 2 in na Ambroževem trgu so v sredo 1. septembra prenehale poslovati. Obvezniki, t. j. moški od 15. do 50. leta, ki so prošnje za zamenjavo osebnih izkaznic oddali tem poslovalnicam, pa do sedaj novih izkaznic še niso prevzeli, dobe te izkaznice od srede 8. t. m. dalje v sobi št. 44 nad trgovino mestne elektrarne v magistratni hiši na Mestnem trgu. Prav tam dobe nove izkaznice tudi moški, stari nad 50 let, in ženske, ki so prošnje že vložile ali v navedenih poslovalnicah ali pa v centrali, in sicer z začetnicami priimka A do K od ponedeljka 6. t. m. dalje, od začetnice L do Ž pa od 13. t. m. dalje. Uradne ure za stranke so od 9. do 12.30 in od 16. do 18.30 ure.

u— **Nesreče.** V zadnjih dneh so pripeljali v ljubljansko bolnišnico spet več ponesrečencev iz mesta in z dežele. 64letna zasebnica Alojzija Kočevarjeva iz Ljubljane je padla in si poškodovala levico in levo nogo. Levico si je zlomila pri padcu 8letna hčerka trgovke iz Zagradca Milena Urbasova. Z drevesa je padel in si zlomil levico 7letni sin uradnika Dušan Lepša iz Ljubljane. S tramvaja je padla in se poškodovala na hrbtu 29letna kuharica Draga Bukovčeva iz Ljubljane. 9letna hčerka posestnika Jožefa Zabukovčeva iz Starega trga pri Ložu je vtaknila roko v mlatilnico, ki ji je zmečkala zapestje. Z nožem se je sunil po nesreči v trebuh 10letni sin livarja Jože Mole z Rudnika. Levico si je poškodovala pri padcu 46letna zasebnica Angela Miklavčeva iz Ljubljane. Z voza je padla 4letna hčerka žagarja Darinka Zupančeva iz Krke in si zlomila levo nogo. 37letni delavec Stefan Krajnik iz Ljubljane je padel z zidarskega odra in si zlomil levico. 74letna zasebnica Marjeta Lukeževa iz Ljubljane si je pri padcu po stopnicah poškodovala notranje organe. 56letna postrežnica Ana Tovornikova iz Ljubljane je padla s stola in si zlomila levico.

u— **Sušite sadje in zelenjad! Sarjarsko in vrtnarsko društvo** obvešča ljubljanske sadjarje in vrtnarje, da suši sadje in zelenjad na svoji novi sušilnici **podružnica SVD na Viču, v Rožni dolini cesta XVII-1. (g. Gabrovšek).** Društvu je dal na razpolago za sušenje sadja in zelenjadi svojo veliko sušilnico tudi **g. Grom v Petrarkovi ulici št. 28.** Obe sušilnici sušita vse vrste sadja in zelenjadi proti nizki odškodnini. Vsak dobi nazaj suho svoje lastno blago. Ker sadje letos zelo gnije, priporočamo vsem sadjarjem in vrtnarjem, da se poslužijo ene ali druge od navedenih sušilnic in posuše kolikor le mogoče svojih pridelkov.

u— **Glasbena akademija.** Kdor želi biti sprejet na Srednjo glasbeno šolo ali Glasbeno akademijo, mora predložiti v času od 1. do 10. sept. pravilno spisano in kolkovano prijavo, ki jo dobi v pisarni (Gosposka ul. 8). Sprejemni izpiti bodo v času od 10. do 15. sept. Pogoji za sprejem so na vpogled pri tajniku zavoda. Pouk obsega solopetje, vsa glasbila in dramatsko šolo. Istočasno se opozarjajo stari gojenci, da bodo popravni izpiti v roku od 15. do 25. sept. in ne od 10. do 15. sept. kakor je bilo prvotno javljeno in sicer istočasno za SGš in GA. Prijave se sprejemajo do 15. sept. Kdor zamudi navedene roke, mora vložiti posebno prošnjo in plačati zamudno takso.

u— **Na šolo Glasbene Matice** se vrši vpisovanje še danes in jutri od 9. do 12. in od 15. do 17. ure v pisarni Glasbene Matice, Vegova ul. 7. Poleg klavirja violine in solopetja se poučujejo vsi orkestralni instrumenti in teoretični predmeti. Poseben oddelek tvori pouk deklamacije. Poleg tega ima šola svoj mladinski in šolski zbor, dalje razne godalne ansamble in šolski orkester. V ponedeljek, dne 6. t. m. bo razdelitev in določitev urnika. Redni pouk se bo začel v torek, dne 7. t. m. V interesu rednega začetka je, da starši pohite z vpisovanjem.

u— **Vpisovanje v glasbeno šolo »Slogo«** se je pričelo. V instrumentalnih oddelkih poučuje šola godala, pihala in trobila ter klavir in kitaro. Pevci se morajo šolati ali v pouku za posameznike ali v skupinskem pevskem pouku. Kdor ne more obiskovati pouka solopetja za posameznike, bo pridobil pevsko znanje v tečaju skupinskega pevskega pouka; tečaj je primeren zlasti za zborovske pevce, ki bi vsi morali obiskovati tak tečaj. Nekaj pevci ne morejo tvoriti dobrega sodobnega zbora, tudi če imajo odlične glasove. Vpisovanje v Slogino glasbeno šolo je vsak dan od 9. do 12. in od 16. do 19. ure v šolski pisarni, Pražakova ulica 19.

u— **Na drž. klas. gimnaziji** bodo izpiti v tem le redu: a) **sprejemni izpiti** dne 29. septembra, b) **nižji tek. izpiti** dne 21. do 29. septembra, c) **višji tek. izpiti** dne 23. do 28. septembra, č) **privatni izpiti** za osmošolce dne 17. do 21. septembra, za vse druge od 27. septembra dalje, d) **vsi popravni izpiti** (razen za 4. in 8. razred) od dne 27. septembra dalje. Začetek vsak dan ob 8. Natančni razpored bo v šolski veži od ponedeljka 6. septembra dalje. Vpisovanje bo a) za prvošolce dne 4. oktobra od 8. dalje v ravnateljevi pisarni, b) za vse druge razrede dne 2. oktobra, c) za učence s tujih narodov in zamudnike dne 5. oktobra v ravnateljevi pisarni. — **Ravnateljstvo.**

u— **Dijaki(-inje) vseh šol!** Ako potrebujete učno pomoč za popravni, razredni, privatni izpit, prijavite se za specialni pouk posameznih predmetov. Učne skupine po razredih in predmetih. Poučujejo profesorji-strokovnjaki. Vpisovanje do 5. septembra. Odlična organizacija zajamčen uspeh. Informacije dalje vodstvo: **Specialne instrukcije, Kongresni trg 2-II. nadstropje, središče mesta!**

u— **Učite se strojepisja! Novi eno-, dvo-, trimesečni tečaji pričenjajo 2., 3. in 4. septembra.** Desetprstni pouk, najmodernejša strojepisnica, zmerna šolnina! Dopoldanski, popoldanski ali večerni pouk po želji obiskovalcev. Priporočljivo tudi dijakom(-injam)! Informacije, prospekte daje: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

Z Gorenjskega

Novi grobovi. V Topolah pri Mengšu je umrla 60letna Marija Levčeva, rojena Lužarjeva, soproga kamnoseka. V Šmartnem pri Litiji je umrla 79letna posestnica Frančiška Potiskova, rojena Grmovškova. Zastrupila si je kri in ji zdravnik ni mogel več pomagati. Na Jesenicah je bil pokopan tovarniški mojster Jože Bergant. Igrala je tovarniška godba, obrede pa je opravil jeseniški župnik.

Zlato poroko sta praznovala v Radovljici splošno znani trgovec Ivan Bulovec in ga. Jerica, rojena Kocjančičeva. Še dosti čvrsta in zdrava vodita s sinom trgovino z živili. Jubilantov obe je bil doma na Breznici, v obilni kmečki družini. Šel se je učit, nakar se je kot samostojen trgovec naselil v Radovljici. Družina ima sorodnike tudi na Koroškem.

Odlikovan je bil od Adolfa Hitlerja predstojnik državnega obratnega urada na Jesenicah inž. Dultinger.

Poklicna šola v Kranju je vpisovala zadnje štiri dni in so se morali priglasiti vsi v kranjskem okrožju bivajoči ali zaposleni ženski in moški mladoletniki, stari pod 18 let. Oproščeni pa so učenci in učenke ljudskih in meščanskih šol, gospodinjskih, gospodarskih in tekstilnih strokovnih šol. Starši, obratovodje in učni mojstri so po zakonu dolžni izvršiti prijavo. Začetek pouka bo v ponedeljek, 6. t. m.

Žrebeta iz Ziljske doline. V Šmohorju je bil te dni uradno določeni sejem žrebet za pleme. Iz vseh krajev Ziljske doline so kmetje privedli lepe kobile z žrebeti. Bilo je vsega skupaj nad 400 grl. Žrebeta so bila oštevilčena. To je bila prepričevalna slika gospodarske zmogljivosti ziljskih kmetovalcev. Prišli so kmetijski strokovnjaki iz različnih nemških okrožij. Prodaja se je naglo razvijala. Prav hitro je bilo prodanih 245 žrebet po razmeroma visokih cenah. Od teh jih je šlo 240 iz šmohorskega okrožja drugam na Koroško kakor tudi na Zgornje in Nižje Avstrijsko, na Dunaj in v sudetske kraje.

V Šmartnem pri Litiji je bil zaključen šivalni tečaj v prostorih materinske službe. Prišli so tudi gostje iz Kamnika. Voditeljica tečaja Gerta Gerinova je bila nagrajena. — Na dvorišču Doma stranke je bilo prejšnjo nedeljo zborovanje zaradi razgovora o protiletalski zaščiti. Krajevni vodja Weiss je obenem sklical vse funkcionarje, da jim je dal nova navodila, zlasti glede zimske pomoči.

S Spodnjega Štajerskega

Novi grobovi. V Studencih pri Mariboru je umrl nagle smrti po kratkem živčnem trpljenju, star šele 35 let, železostrugar August Zupan. Pri Sv. Barbari pri Mariboru je umrl 59letni občinski nameščenec in orožniški uradnik v pokoju Jurij Deutschmann. V Mariboru je umrla po daljšem trpljenju modistka gdč. Berta Herčeva. Družina Jurija Živkova v Mariboru je izgubila hčerkico Cvetko.

V Gradcu je umrl 65letni upokojeni podpolkovnik varnostne policije Florijan Raab. Do prevrata 1918 je služboval dolga leta v Mariboru, nakar se je s svojim štabom preselil v Gradec. Ko mu je bilo 47 let in je bil policijski nadzornik, je opravil maturo, nakar je postal častnik. Njegov sin je zdaj kriminalni višji asistent v Mariboru.

Gradnja zaklonišč v Mariboru dobro napreduje. Zvečer prihajajo možje in fantje in izkopavajo jarke, kakršne imajo že marsikod drugod v nemških mestih. Jarki so izpeljani sem in tja, da varujejo pred morebitnimi drobci bomb. Prostovoljce je pozvalo na delo zvezno vodstvo Heimatbunda.

V Ljutomeru je okrožni vodja Nemetz sklical uradni zbor funkcionarjev in krajevnih voditeljev iz vsega okrožja. Govoril je o važnih nalogah čim ožjega sodelovanja političnih vodij. Na Mali Šmaren bo praznik krajevne skupine v Apačah, 18. in 19. t. m. pa v Gornji Radgoni. Konec septembra bo na Spodnjem Štajerskem kulturni teden.

Državna gospodarska in gospodinjska šola v Mariboru prične danes s poukom. Odgoden pa je do nadaljnjega pouk na mariborski gimnaziji.

Znameniti rezljani oltar pri Sv. Bolfenku na Pohorju, ki ga je razjedal črv, je zdaj rešen propasti. Za ohranitev so porabili 220 kg pruske kisline v obliki ciklonskega plina. Oltar je glavno delo tirolskega rezbarja in slikarja Mihaela Pacherja, ki je umrl 1498 v Solnogradu.

Novi okrožni urad Maribor št. 1 je pričel poslovati s 1. septembrom v Tegetthoffovi ulici 26. Obsega delovno področje notranjega mesta na levem bregu Drave, ki se docela krije s področjem krajevnih skupin I—IV Heimatbunda. Urad sprejema prijave in odjave živilskih nakaznic, dodatkov za mlade matere, nakaznic na milo ter nakaznic za blago in čevlje.

Mariborski ranjenci so z avtobusom obiskali Muto, kamor jih je ženska organizacija povabila na veselo popoldne. Bili so dobro pogoščeni. Nadalje so bili povabljeni k Sv. Jakobu, kjer jim je igrala godba iz Slovenske Bistrice.

S tovornega avta je padla 23letna Ivana Janiševa iz Feldbacha na vožnji na Mariborom. Sedela je poleg vozača. Ker je je zaradi pogonskega plina pozlilo, je hotela odpreti okno na vratih, a na ovinku so se vrata odprla in sirota je zletela na cesto. Dobila je zelo hude poškodbe po vsem životu in ima pretresene možgane. Prepeljali so jo v graško bolnišnico. Blizu tam se je ponesrečil triletni sinček posestnika Sterna. Prišel je pod senen voz in je kmalu nato izdihnil v bolnišnici.

Gospodarstvo

REKORDNA LETINA V RUMUNIJI

Poročali smo že, da je letos Rumunija zabeležila izredno obilen pridelek pšenice, ki se uradno ceni na okrog 30 milijonov meterskih stotov. Najnovejše zasebne cenitve pa gredo še dalje. Strokovnjaki zatrjujejo, da je bila letošnja letina pšenice najboljša v zadnjih petdesetih letih in da bo dala okrog 40 milijonov meterskih stotov. Kaj pomeni taka letina za Rumunijo, vidimo, če upoštevamo pridelek v zadnjih dveh letih, ki je bil razmeroma slab. Leta 1942. je Rumunija pridelala komaj 12 milijonov meterskih stotov, leta 1941. pa 19 milijonov.

Povečanje je deloma pripisati izredno ugodnim vremenskim razmeram, v znatni meri pa tudi povečanju posejane površine na 3 milijona ha (nasproti 2.0 odnosno 2.5 milijona ha v prejšnjih dveh letih) in pa boljši obdelavi zemlje. Letošnja letina ni rekordna samo po absolutni višini pridelka, temveč tudi zaradi tega, ker se je hektarski donos v primeri s prejšnjimi leti izredno dvignil. To pa je rezultat dolgotrajnega prizadevanja rumunske vlade, da zboljša način obdelave zemlje. Pri tem ima precejšnje zasluge tudi Nemčija, ki je v okviru trgovinskih sporazumov z Rumunijo dobavila samo od jeseni 1942 (t. j. po končani lanski letini) preko 4.000 traktorjev, 4.000 traktorskih plugov, 71.000 navadnih plugov, 15.000 bran, 5.600 sejalnih strojev, 2.800 kosilnih strojev, in 6.000 mlatilnih strojev, poleg številnih drugih manjših strojev in orodja. Te dobave strojev so omogočile ne samo povečanje posejane površine, temveč tudi temeljitejšo in boljšo obdelavo zemlje.

Izredno obilna letina pa povzroča Rumuniji tudi marsikatere skrbi pri vnovčenju pridelka. Seveda to ni razumeti tako, da za rumunski izvozni presežek, ki bo prav znaten, ne bi bilo mogoče v Evropi najti odjemalcev. Evropa bo rada prevzela vse rumunske presežke, ki bodo na drugi strani omogočili zboljšanje celotne evropske prehrane. Toda ovire so nastopile zaradi rumunskih cen. Že lani je Rumunija v znatni meri dvignila odkupno ceno za pšenico in je za letošnji pridelek zajamčena povprečna cena 100.000 lejev za vagon. Rumunska vlada ne more spričo obilne letine sedaj odkupno ceno znižati, posebno tudi ne zaradi tega, ker se je blago, ki ga kupuje kmet, prav tako podražilo. Inozemstvo pa ne more vzeti naše prekomerno rumunsko ceno, ki ni v skladu s ceno pšenice v ostalih južnoevropskih državah. Potemtakem bo mogoč izvoz pšenice le, če rumunska vlada sama doplača razliko v ceni ali pa če pristane na spremembo kliriških tečajev. Člani nemške delegacije so že pri zadnjih pogajanjih opozorili na to, da ne bo mogoče obdržati nespremenjen kliriški tečaj, če se bodo cene v Rumuniji nadalje dvigale. Zato je verjetno, da bo prišlo v doglednem času do revizije rumunskih kliriških tečajev.

SPORT

Hermes — lahkoatletska sekcija. Zaradi razgovora glede eventualnih lahkoatletskih prvenstev, ki naj bi se vršila v naslednjih dneh, se naprošajo vsi lahkoatleti, moški in ženske, da se udeleže članskega sestanka v petek dne 3. septembra ob 18.30 v klubskih prostorih. — **Načelnik.**

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 3. SEPTEMBRA 1943.

7.30 Pesmi in napevi. — 8.00 Napoved časa — Poročila v italijanščini. — 12.20 Plošče. — 12.30 Poročila v slovenščini. — 12.45 Lahka glasba. — 13.00 Napoved časa — Poročila v italijanščini. — 13.10 Poročilo Vrhovnega Poveljstva v slovenščini. — 13.25 Koncert orkestra Pavel Kroupa. — 14.00 Poročila v italijanščini. — 14.10 Orkester vodi dirigent Petralia. — 14.45 Pisana glasba. — 15.00 Poročila v slovenščini. — 17.00 Napoved časa — Poročila v italijanščini. — 17.15 Koncert Kmečkega tria. — 17.45 Lahka glasba. — 19.00 »Govorimo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Leben. — 19.30 Poročila v slovenščini. — 19.45 Napevi in romance. — 20.00 Posebna oddaja za Sicilijo. — 20.30 Napoved časa — Poročila v italijanščini. — 20.45 Lirična prireditev družbe EIAR: Puccini: Plaso. — 21.30 Rossinijevo in Schubertovo glasbo izvajajo sopranistka Jolanda Di Maria Petris, baritonist Mario Borriello in pianist Giorgio Favaretto. — 22.00 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec — Orkestralna glasba. — 22.30 Orkester vodi dirigent Zeme. — 23.00 Poročila v italijanščini. — 23.10 Orkester Cetra vodi dirigent Barzizza.

Mali oglasi

Službo dobi

IŠČE SE
perfektna gostilničarska kuharica. Nastop takoj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 14451-1a

POSTREŽNICA
z znanjem meščanske kuhe in ostalih gospodinjskih del se išče k tričlanski rodbini. Dnevna zaposlitev od 7 do 20. Nastop 1. oktobra. — Predstavitev pri M. Teršan, Mirje 6. 14780-1a

PRIDNO DEKLE
za vsa hišna dela iščem takoj. Briceli, gostilna, Na Peči 39, Ljubljana. 14819-1a

KUHARICO,
vajeno tudi vseh drugih hišnih del, sprejmem takoj proti dobri plači. Naslov v ogl. odd. Jutra. 14868-1a

POSTREŽNICO
za ves dan ali samo za popoldne sprejmem takoj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 14874-1a

Zaslužek

TIPKARICA
s strojem ali brez se išče za nekaj ur tedensko za prepisovanje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Delo«. 14888-3

Pouk

ANGLEŠČINO
in nemščino poučuje privatno srednješolska profesorica. Prijave na ogl. odd. Jutra pod »Angleščina«. 14869-4

Vajenci(ke)

VAJENKO-MODISTKO
sprejme Franja Kogovšek, frančiškanski prehod. 14870-44

Prodam

PRODAM
vijolino, več ogledal, kompletno spalnico, posamezne omare, starinsko omaro in več drugih predmetov. Nebotičnik, V. nadstropje. 14757-6

KNJIŽNA OMARA,
velika, uporabna tudi za pisarno kot vložišče spisov, preproga in še več drugih predmetov prodam. Ogled vsak dan od 10 do 14: Nebotičnik, V. nadstropje. 14788-6

KRASNO SREBRNO
lisico, novo, prodam. Naslov pustite v ogl. odd. Jutra pod »Srebrna lisica«. 14795-6

NAPRODAJ:
obednica, lestenci, omara s predali, mizice, stolci, ura, lestev, zavesa, jedilni pribor, odeji, ženski zimski plašč in drugo. Hrašovec, Skrabčeva 4/I, od 15 do 18. 14862-6

KOPALNICA,
kompletna, z umivalnikom, s pečjo in vsem priborom, naprodaj. »Metalia«, Cesta Arielle Rea 16. Tel. 32-88. 14899-6

OTROŠKI VOZIČEK,
globok, predvojno blago, ugodno naprodaj. Privoz 4, II. nadstr., desno. 14904-6

KAUČ,
dva fotelja in mizo prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 14905-6

PO UGODNI CENI
proda zaboje raznih velikosti, vinske sode, zdrave, po 700 litrov in male po 30 litrov, uporabne za zelje, smolo, klej itd. Skladišče Gerovac, Kolodvorska 8. J-316-1-6

PRODAM:
Leipziger Ill. Zeitung, letnik 1923 in 1924, Sport im Bild, letnik 1925, Körner, celoten, 2 luksuzna zvezka Schiller, Pesmi, Deutsche Kunst und Dekoration, letnik 1925, in Akord citre. Gosposka 10/II, 1. vrata. 14877-6

ŠE ZELO DOBRO
ohranjene ženske črne salonarje-čevlje štev. 38 po ugodni ceni prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 14880-6

KLAVIR
ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 14881-6

PONOVNO NA ZALOGI
vsaka količina najboljših tuta vreč. Bregar et Krek, Miklošičeva 19. 14878-6

DOBRO OHRANJENA
zimska temnomodra obleka za moškega srednje velikosti se proda v Gubčevi 14/I, levo. Ogled od 11 do 15. 14895-6

JEDILNICA,
črna, kompletna, hrast, in salonska garnitura, pripravna za zdravnika ali pisarno, naprodaj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 14885-6

POCENI PRODAM
radio-aparat 3 plus 1, znamke Philipps, šivalni stroj Jax in citre. Kamniška 15. 14890-6

ŠIVALNI STROJ
original Jax, v dobrem stanju, poceni prodam. Lotrič, Gosposvetska (prej Celovška) 61-I. 14891-6

KOLO,
dobro ohranjeno, prodam. Ogled v delavnici Gorec. 14884-6

Kupim

SREBRNE PREDMETE,
stare kovance, kupim, plačam po najvišji dnevni ceni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Srebrno«. 14817-7

LOVSKO PUŠKO,
dvocevko, kaliber 12, v dobrem stanju, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lovec«. 14705-7

Posest

PRODAM:
parcele: 1100 m², dve tretjini zazidljivi za strnjeni sistem v bližini Sv. Krištofa; 800 m² za vilni sistem za Bežigradom; 600 in 700 m² v Šiški za odprt sistem; 600 m² na Prulah za strnjeni sistem; 520 m² v Koleziji za vilni sistem, na vzhodni strani za strnjeni sistem 480 in 600 m² ter odprt sistem 500, 600 in 800 m². Nekaj parcel se dobi že za 54.000 lir v notranjosti bloka. — Zemljišča za industrijo v Šiški 5000 in 10.000 m² in za parcelacijo 15.000 in 20.000 m². Zemljišče za parcelacijo pri carinarnici. Brezplač na pojasnila: Zajec Andrej, realitetna pisarna, Tavčarjeva ulica 10, tel. 34-86. 14809-20

NAPRODAJ:
hiša, dvonadstropna, nova, sedemstanovanjska, na zapadni strani; hiša, enonadstropna, nova, v hiši je pekarna; hiša, visokopritlična, dva trisobna in eno enosobno stanovanje; hiša, enonadstropna, v bližini Sv. Petra; hiša, enonadstropna, z dvoriščnim gospodarskim poslopjem, z večjim vrtom, se zamenja za vilo. Realitetna pisarna Zajec Andrej, Tavčarjeva 10, tel. 34-86. 14810-20

Sobe išče

LEPO, SONČNO SOBO
išče soliden gospod v bližini tramvaja. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Domačin 200—400«. 14898-23a

URADNICI IŠČETA
eno ali dve opremljeni sobi s kuhinjo, v bližini tramvaja, v mestu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod: »V mestu«. 14900-23a

IŠČEM SOBO
za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Za dekle«. 14901-23a

OPREMLJENO SOBO
s posebnim vhodom za dnevno uporabo iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Samo dnevno«. 14875-23a

LOČENO SOBO
v bližini glavnega kolodvora, sodnije, tromostovja iščem. Ponudbe na oglas. odd. Jutra pod »Kapetana«. 14871-23a

OPREMLJENO SOBO
s posebnim vhodom v centru oddam. Sv. Petra 44-I. 14889-23

Sobo odda

OPREMLJENO SOBO,
strogo ločeno, oddam eni ali dvema osebama. Naslov v ogl. odd. Jutra. 14902-23

SOBO,
lepo opremljeno, oddam takoj solidnemu gospodu. Boštnikov trg 2/I. 14876-23

Razno

Z »EVEREST«
harmoniko koncertira vedno mali radijski orkester. 14873-37

Dvignite dospele ponudbe v oglasnem oddelku

Brzoparilnik, Boljša kuharica, Blagajna, 19. september, Dobra žena, Dostava na dom, Dobra investicija, Dve rehtnici, Denar, Dobra gospodinja, Dobro znanje slovenščine, Frizerska vajenka, Gasilska sesalka, Gotovina, Gradišče, Garnitura, Hladilnik, Kuharica takoj, Kolo, Krpam, Komfortna, Kamnodrobilec, Mladi pridno dekle, Mlajši ljubljančan, Miren točen plačnik, Mlada delovna, Marengo, Dr. Mušič, Nova pisarna, Nov, Note, Najraje pisarne, Odličen, Oleander, Obrtnik, Pridna in poštena, Plemenit značaj, Prostorna, Pogum, Plačam deloma z živili, Resnost, Resno, Radio, Sv. Pismo, Sončna jesen, September 1943, Samo resni reflektanti, Sadni vrt, Sveže ribe, Srednje postave, Tehnik, Tovorni avto Ford, Tudi v deželi, Takoj ženitev, Ugodno oddam, Vse v izvrstnem stanju, Vič, Zelo dobičkanosno, Začetnik, Zaslužek, Za god, Znamke, Za hrano, Za vsa dela.

Ferenc Kormendi: 47

ZMOTA

»Kdo je to: o vaju? O kom?«

»Poglej, Jeni,« — Agica je imela mirni pogled in mirni obraz, vendar si v njenem glasu razločno čutil vznemirjenost — »še preveč dobro veš, kaj pomeni to: o vaju. Govoriti hočem o tebi in o Ani. Kaj se je zgodilo z vama. Želela bi, da bi tudi ti govoril docela iskreno in se nikar ne pretvarjal, kakor da se temu jako čudiš.«

»Saj se tudi v resnici čudim.«

»Tako? Zakaj pa? Morda si mislil, da ravno jaz ne vidim tega, kar so že vsi opazili, da z Ano nekaj ni v redu?«

»Vsi? Mogoče, toda jaz nisem ničesar opazil. A navadno je že tako, da je mož zadnji, ki —«

Agica je z naglo kretnjo roke ustavila njegov opori, neuspelo šegavi glas.

»Ne, prosim te, ne delaj tega. Nekoč je skušala Ana siliti vame zaradi nečesa, to se pravi v zvezi z mojo možitvijo, o čemer seveda nisem hotela govoriti z njo, ampak sem ji to naravnost in iskreno povedala: ti, o tem ne bom govorila s teboj.« Kratek premolk. »Nočeš govoriti z menoj o tem?«

»Prav rad bom govoril s teboj o vsem,« je odvrnil Janko. »Ampak res ne vem, kaj misliš s tem?«

»Prav za prav bi mi bilo zdaj res vseeno, ali hočeš govoriti o tem ali ne.«

Janko je skušal ugovarjati:

»Ampak dekle, saj res ne vem, kaj misliš s tem?«

»Želela bi,« je potrpežljivo nadaljevala Agica, »da bi to vedel. Saj še preveč dobro veš. Najmanjšega smisla nima, da bi se midva igrala slepe miši.« Naglo: »Kaj se je zgodilo med vama?«

Janko je hotel tajiti. Hotel ji je reči, naj se nikar ne šali. Hotel ji je reči, naj ne igra preiskovalnega sodnika. Hotel ji je reči, naj bi se raje pogovarjala o čem lepšem. Nenadoma pa je z očitno izpremenjenim glasom, kakor da je bil izgubil vso voljo in svobodo misli, rekel:

»Ne vem, Agi, draga... Govorim resnico..., ne vem, kaj se je z njo zgodilo.«

»Ana se je v zadnjem času popolnoma izpremenila.« Trenutek je molčala. »Sta se zaradi nečesa sprla, pa se zdaj ne moreta poravnati?«

»Kje pa? Kaj takega!«

»Helle pravi, da ji ni nič. Ali jaz mu ne zaupam. Ne veš morda ti, ali ji morda vendarle je kaj?«

»Ne vem.« Glas mu je zvenel neodločno, nekam razburjeno. »Vsekakor odločno taji, da bi se ji kaj zgodilo. Zaman jo vprašujem, ali se čuti bolno, ali ji morda kaj manjka. Ako o kaki stvari noče govoriti, ne moreš ničesar izvleči iz nje.«

»Ni tako. Ana ni trmasta. Mislila sem, da boš ravno ti znal govoriti z njo.«

»Seveda znam govoriti z njo. Toda, kakor ti pravim, v zadnjem času je bila nekam..., sploh je težko govoriti z njo...«

»Tako... in kaj je še z njo?« je naglo vprašala Agica.

»Še?«

»Da, še. Čemerna in sitna je in... kratkomalo ti dobro veš, kakšna je. Morda boš pa vedel tudi to, kaj se za vsem tem skriva?«

»Ne vem.«

»Ali vsaj kaj slutiš? In ko že govoriva o tem, se bova morda domislila česa, kaj naj bi storila.«

»Poglej, Agica, draga... Nekaj mi je prišlo na misel. Lahko da se je v njej izpremenilo neko čustvo, ki je bilo doslej jako močno in zdaj sama ne ve, kako je prav za prav z njenimi č